

конкурсу "краще корпоративне медіа України" – гран прі "Інновація 2010 року". Було здобуто 3 місце в категорії "Корпоративна листівка". Компанія була відзначена у номінаціях "Корпоративний сайт", "Корпоративний календар" та "Внутрішня корпоративна газета".

5. Розвиток місцевих громад.

5.1 У 2011 році компанія започаткувала довгострокову програму корпоративного волонтерства у сфері популяризації програм підприємства, що спрямовані на вирішення певних соціальних чи екологічних проблем громади.

В розрізі своєї стратегії розвитку і планів щодо секторіального лідерства, компанія визначила прагнення з корпоративної соціальної відповідальності, про які буде інформувати свої заінтересовані сторони, а також звітуватися щодо їх виконання.

Список посилань на джерела

1. Мацьків Р. Т. Управління соціальною відповідальністю підприємств нафтогазового комплексу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук : спец. 6.020100 "Менеджмент організацій" / Р. Т. Мацьків – Івано-Франківськ, 2011. – 20 с.

2. Офіційний сайт ПАТ "Прикарпаттяобленерго" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oe.if.ua/> (дата звернення 23.06.2016) – Назва з екрану.

УДК 332.37

В. П. Петренко, д.е.н., професор

М. Б. Тацакович, магістр

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Вступ. На сучасному етапі розвитку світ переживає глибоку соціально-культурну катастрофу, пов'язану із втратою єдиної загальнонародської перспективи внаслідок загострення економічних, соціальних та екологічних проблем в глобальному масштабі. Доцільність розвитку, в центрі якого стоїть лише матеріальне виробництво, все більше ставиться під сумнів, що обумовлює необхідність зміни всієї парадигми – від ідеології накопичення матеріального багатства на землі до ідеології "розумної достатності", від ідеології конкуренції до ідеології взаємодопомоги. Це обумовило потребу фундаментальних досліджень характеру економічних відносин в умовах глобалізації, в результаті чого об'єктивно виникла парадигма суспільства сталого розвитку.

Опрацювання наукової літератури [1, с. 73; 3-5] дозволило серед проблем, які стримують процес розвитку України в умовах глобалізації, виокремити і проблеми регулювання, а саме: відсутність структури більш високої ієрархії, здатної зняти кризові явища; зменшення ролі держави; неефективність діючих економічних інструментів та важелів стимулювання впровадження

екологобезпечних, енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій; відсутність комплексності у вирішенні завдань раціоналізації природокористування та охорони природи. Дослідження показали, що суттєвими для України факторами, які гальмують її розвиток, також є: неузгодженість в розвитку споріднених галузей економіки, в т.ч. фінансового сектора, структурна розбалансованість економіки, відсутність чіткої програми реформ, спрямованих на створення оптимального режиму для розвитку економіки [6,7].

В той же час, слід відзначити, що Україна має і засоби для реалізації концепції свого розвитку в умовах глобалізації, серед яких [7]:

- вигідне геополітичне розташування на карті транснаціональних транспортно-комунікаційних коридорів;

- досить прийнятна для початкового етапу входження у світовий економічний простір транспортно-комунікаційна інфраструктура;

- наявність численного корпусу висококваліфікованих робітників, інженерно-технічних і наукових працівників, спроможних забезпечити науковий технологічний виробничо-технічний секторів сучасної економіки.

Ці фактори повинні спонукати уряд України до розробки системи широкомасштабних заходів щодо інтеграції країни у систему міжнародного економічного співтовариства і у глобальні ринки, сприяти її сталому розвитку. Таким чином, як показує аналіз, глобалізація є об'єктивним процесом формування цілісної системи сучасного світового господарства на основі транснаціонального поділу праці, що характеризується посиленням глобальної конкуренції та нерівномірності економічного розвитку при збереженні у розвинутих країн монополії на фінансові та технологічні ресурси.

Дослідження підходів щодо визначення поняття "сталий розвиток" (англ. – sustainable development) показали, що попри існування великої кількості тлумачень даної категорії жодне з них не стало загальноприйнятим. Словосполучення "сталий розвиток" більшість науковців розуміє як процес, що характеризується постійністю, неперервністю змін. В той же час в поєднанні з англійським "development", що перекладається як розвиток, еволюція, розширення, зростання, покращення, вдосконалення слово "sustainable", яке складається з двох частин – "sustain" (підтримувати, не давати можливості згаснути, перерватися, витримувати) та "able" (той, що має здатність), утворює словосполучення, яке має різне трактування в наукових колах. Крім того, як зазначається в [2, с. 9], у словосполученні "сталий розвиток" є певне протиріччя, оскільки розвиток – це процес руху, якому не притаманне поняття сталості яке дане словосполучення виконує в концепції сталого розвитку.

До умов, необхідних для реалізації сталого розвитку території, як зазначається в [8, с. 17], належать:

- усвідомлення наявності загроз сталому розвитку, уявлення про цілі і ознаки сталого розвитку;

- розробка фундаментальних основ аналізу сталого розвитку, створення методології та моделей сталого розвитку територій різного рівня;

- розробка механізму сталого розвитку територій та механізмів їх

реалізації.

Порушення балансу між окремими підсистемами є свідченням невідповідності розвитку певного об'єкта (країни, регіону, промисловості, підприємства) концепції сталого розвитку. Результатом економічного розвитку в соціоecолого-економічній системі є забезпечення не лише матеріальних, але й всього комплексу потреб людини, включаючи духовні, соціальні, екологічні та ін.

На сучасному етапі для України, як і інших країн, особливо гостро стоїть питання про пошук шляхів та механізмів управління сталим розвитком країни, її виведення на новий більш високий рівень існування. Історично шлях України до сталого розвитку розпочався ще у 1992 р. на конференції у Ріо-де-Жанейро, коли Україна підписала декларацію "Ріо" і Програму дій "Порядок денний на 21 століття". На наступних конференціях "Ріо+5" та "Ріо+10" Україна підтвердила свої прагнення йти цим шляхом. Наслідком цього стало те, що в 1997 році в Україні було створено Національну комісію зі сталого розвитку при Кабінеті Міністрів України (Постанова КМУ від 8 жовтня 1997 р. № 1123).

В "Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів" [9] зазначається, що перехід національної економіки до стандартів економічно безпечного виробництва і споживання з метою забезпечення сталого економічного розвитку в цілому викликаний все більш зростаючою залежністю вітчизняної економіки від зовнішніх, здебільшого негативних факторів, серед яких найбільш суттєвими є обмеженість та висока вартість енергетичних ресурсів, нерациональне використання сировинної бази та робочої сили. Серед факторів, які визначають низький рівень ефективності використання ресурсів визначено такі:

- висока ресурсомність ВВП, яка в 2–3 рази перевищує середній рівень, досягнутий в країнах ЄС;
- низький рівень глибини переробки мінеральної сировини;
- зростання обсягів експорту сировини і продукції з неї (так, сьогодні Україна експортує понад 85 % металу, що виробляє вітчизняна металургія).

Забезпечення умов для переходу промисловості України на модель сталого розвитку дозволить підвищити її конкурентоспроможність, зміцнити позиції на глобальних ринках, що створить базис для підвищення економічної міцності держави, вирішення екологічних та соціальних проблем. Нажаль, на сьогоднішній день роль національної промисловості в процесах глобалізації є поки що мінімальною: практично немає вітчизняних транснаціональних компаній, які б працювали на глобальних ринках, в Україні надто мала частина дочірніх підприємств світових виробників, низький рівень міжнародних коопераційних зв'язків [10].

Проте науково-технічний, виробничий та ресурсний потенціал промисловості України дає змогу реалізувати спектр переваг у сфері міжнародного економічного співробітництва, зокрема через участь вітчизняних підприємств у здійсненні великомасштабних міжнародних проектів, розвиток трансферу високих технологій та продажу ліцензій, створення спільних підприємств з виробництва продукції, що належить до п'ятого і шостого

технологічних укладів, та транснаціональних корпорацій, а також участь українських фахівців у роботі міжнародних організацій з питань розвитку промисловості.

Проведені дослідження дозволили зробити висновок, що реалізація концепції сталого розвитку повинна відбуватися на таких рівнях: глобальному, національному, регіональному; галузевому та на рівні суб'єктів господарювання. Це дозволило комплексно підійти до розв'язання екологічних, економічних та соціальних проблем.

Проведений вище аналіз створює переконливі підстави для визначення таких умов переходу України на модель сталого розвитку:

- екологічнобезпечний розвиток економіки, результатом чого повинно стати досягнення вищого рівня добробуту при одночасному розв'язанні ресурсо-екологічних та соціальних завдань;

- відтворення та раціональне використання всіх видів ресурсів, запровадження ефективної системи природокористування та охорони навколишнього середовища, підтримання екологічної рівноваги, як основи збереження довкілля для сучасного та майбутніх поколінь;

- необхідність системної еколого-економічної реструктуризації промисловості, сільського господарства, узгодження цілей та заходів розвитку галузей та регіонів, окремих підприємств, які є елементами соціо-еколого-економічної системи країни;

- співробітництво з міжнародними організаціями з питань сталого розвитку та розв'язання ресурсо-екологічних проблем на основі інноваційного розвитку економіки, запровадження в практику господарювання найкращого досвіду та передових науково-технічних та соціально-економічних досягнень;

- утвердження в суспільстві принципів соціальної справедливості, подолання соціальних проблем та стабілізація на цій основі демографічної ситуації в країні, зниження захворюваності та збільшення тривалості життя людини.

Список посилань на джерела

1. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / НАН України; Інститут економічного прогнозування / В. М. Гесць, В. П. Александрова, Т. І. Артьмова, Ю. М. Бажал, О. І. Барановський. / Відп. ред. В. М. Гесць. – К. : Інститут економічного прогнозування НАН України ; Фенікс, 2003. – 1008 с.

2. Медоуз Д. Х. Пределы роста / Д. Х. Медоуз, Д. Л. Медоуз, Й. Рэндерс, В. В. Беренс. – М. : Изд-во МГУ, 1991. – 207 с.

3. Дробноход Н. Устойчивое экологически безопасное развитие: украинский контекст [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zn.ua/3000/3320/31183>.

4. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення / О. М. Алімов, А. І. Даниленко, В. М. Трегобчук, О. О. Веклич, В. В. Венгер. – К.: НАН України ; Об'єднаний ін-т економіки, 2005. – 540 с.

5. Трегобчук В. Концепція сталого розвитку для України: (формування

екологобезпечної економіки, ресурсо-екологічних і природоохоронних проблем) // Вісник Національної академії наук України. – 2002. – № 2. – С. 31–40.

6. Постанова Кабінету міністрів України від 28 липня 2003 р. N 1174 Київ "Про схвалення Державної програми розвитку промисловості на 2003-2011 роки" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

7. Соколенко С. И. Глобальные рынки XXI столетия: Перспективы Украины / С. И. Соколенко. – К. : Логос, 1998. – 568 с.

8. Сталий розвиток: еколого-економічна оптимізація територіально-виробничих систем: навчальний посібник / [Н.В. Караєва, Р.В. Коран, Т.А. Коцко та ін.; за заг. ред. І.В. Недіна]. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2008. – 384 с.

9. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів (проект) // Офіційний сайт Верховної Ради України (Комітет з питань освіти і науки) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article?art_id=47920&cat_id=46017&showHidden=1.

10. Концепція Загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості України на період до 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://industry.kmu.gov.ua>.

УДК 338.24.001.1

*Ж. В. Поплавська, д.е.н., професор
Національний університет "Львівська політехніка"*

FORESIGHT У СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Турбулентність і перервні зміни в оточенні організації теорія управління відносить до зовнішніх ситуацій, які вимагають від організації реакції, пристосованої до сили і новизни змін в оточенні.

Розробка і використання концепції Foresight безпосередньо пов'язана із сучасними вимогами до стратегічного управління. Методи, які використовуються в проєктах і отримали загальну назву Форсайт, з англійської Foresight – "передбачення", зарекомендували себе як найбільш ефективний інструмент вибору пріоритетів у сфері науки і технологій, а пізніше – і значно ширшого кола проблем соціально-економічного розвитку

Вперше термін Foresight вжив J. F. Coates у 1985 році у контексті стратегічних досліджень майбутнього [8]. Поглиблений аналіз Foresight досліджень можна віднайти у працях К. Cuhlsa [1] чи L. Georghiou [3,4].

Поняття Foresight не має українського відповідника, а отождошення з прогнозуванням, передбаченням чи плануванням не відображає повною мірою його суті. Foresight включає в себе дії, орієнтовані на мислення, обговорення та окреслення майбутнього. Російська школа дотримується думки, що Foresight – це сценарне прогнозування соціально-економічного розвитку економіки,